РАЗКАЗИ

ГОСПОДИНЪ САНДЪКЪ

Навредъ има люде съ малко смѣшни, малко странни прекорни имена, като горното, и при туй на способни и знаменити люде. И който се взре въ това име и иска да си обясни значението му, ще дойде до мисъльта, че първиятъ, който се е назовалъ тъй, трѣбва да е ималъ нѣщо нѣкаква работа съ нѣкакъвъ сандъкъ. И старитѣ гърци имаха също единъ човѣкъ, комуто бѣха дали това име, защото на ранни младини, за да бжде спасенъ, билъ скритъ въ единъ сандъкъ и това име — Кипселосъ — той запази съ честь до края на живота си.

И туй стана така. Въ коринтската държава властвуваше фамилията на Бакхиадитѣ, които водѣха произхода си отъ Херкулеса, твърде знатни, горди люде, които никому не позволяваха да се грижи за управлението, ако не бѣ членъ отъ тѣхното потекло. Тѣ опредѣляха данъци, споредъ както си искаха, събираха за войници люде които имъ изглеждаха, че сж годни за такива, сключваха договори съ царства и царе, строеха кораби, каряха людето за работятъ здравата на полето и събираха жътвата за себе си. Всѣка гора въ страната, всѣка риба въ водата, всѣка сребърна жилка въ рудницитѣ принадлежеше на Бакхиадитѣ. Тѣ самитѣ бѣха сждии въ страната, свещенослужители въ храма и, освенъ туй, най-голѣмитѣ и най-сурови тирани въ цѣла Елада.

У тѣхъ бѣ домашенъ законъ: нито единъ младежъ не смѣеше да се ожжни за девойка, която не принадлежеше къмъ фамилията, и наопаки — никоя Бакхидинова девойка не можеше да се ожжни за мжжъ, който не бѣ нейнъ братовчедъ. Ала единъ пжть направиха изключение отъ това правило. Именно Лавда, една Бакхидинова девойка, бѣ саката въ едната страната и куцаше, макаръ че инакъ изглеждаше доста стройна и хубава. Когато дойде редъ да я мжжатъ, ставаше въпросъ за годеникъ да бжде Созиклесъ, но той рече:

„Нека се жени, който ще за Лавда, азъ не ща саката невѣста“. Ала на туй му отговориха: „Отъ деветдесеть години, откакто ние властвуваме въ Коринтъ, сжществува обичай, щото една девойка отъ нашия родъ да се ожжни само за Бакхиадинецъ. Искашъ ли ти да осквернишъ тоя старъ обичай?“

А той отвърна: „И свещения изворъ да пресъхне, пакъ не ще взема Лавда“.

Тоя свещенъ изворъ се намираше въ крепостьта, пазеха го свещенослужителитѣ, и който се позовѣше на него той не се шегуваше.

Следъ туй бакхиадитѣ не настояваха повече предъ него, ами ожжниха Лавда за единъ селенинъ отъ Петра, едно селце до Коринтъ. Мжжътъ се именуваше Естеонъ.

Следъ туй обърнаха грижи къмъ други работи. Една година следъ женидбата, Созиклесъ отиде въ Делфи, да запита оракула. Туй правѣха бакхиадитѣ често, защото веднажъ имъ бѣ предадено едно обезпокоително предсказание споредъ което фамилията имъ ще загуби владѣтелството. Туй ги безпокоеше много. Отде идеше сега тая беда? Отъ Египетъ ли идѣше? Отъ сказочнитѣ скитски народи ли? Или пъкъ опасностьта идѣше отъ къмъ морския брѣгъ? И ето получи сега Созиклесъ изъ единъ пжть твърде ясенъ отговоръ, той гласѣше:

„Петра, отъ тебъ се търкаля камънъ,
Раздробявайки се на парчета надолу надъ Коринтъ.
Пазете се, синове бакхиадски,
Вие пазители на извора свещенъ“.

Щомъ бакхиадитѣ узнаха това, седнаха, десетина мжже, на съветъ заедно и разбиха главитѣ си, да узнаятъ смисъла на това боже предсказание. Най-сетне, не бѣ другъ, а самъ Созиклесъ който намѣри ключа.

„Петра?“ — извика той. „Туй ще каже Лавда, или още по-добре — нейното дете, което тя е добила отъ Естеонъ. Това дете на селенина отъ Петра ще бжде нашата сждба. Какво се маемъ? Хайде да отидемъ въ Петра и да туримъ край на грижитѣ си“.

Синоветѣ бакхийски решиха следъ туй, да последватъ точно съвета на Созиклеса. Десеть души на брой се опжтиха за Петра, да убиятъ детето, отъ което щеше да имъ дойде злочестината.

Естеонъ бѣ на полето, но Лавда си бѣ у дома, и когато тя съгледа знатнитѣ братовчеди отъ града, зарадва се премного за сторената й честь.

„Азъ мислѣхъ, че вие ме забравихте съвсемъ“, — рече тя и покани мжжетѣ да седнатъ.

„Ние бихме желали да видимъ детето“, рече Созиксесъ, „и за туй само сме дошли“.

Лавда имъ показа радостно момченцето, което бѣ цѣлото въ бѣли, чисти платъница, и й се стори, че нейнитѣ братовчеди не бѣха видѣли никога такова хубаво дете. Созиклесъ го взе на ржце. Бѣше уговорено, че който пръвъ получи